

VESTITORUL

ORGAN AL EPARHIEI ROMÂNE UNITE DE ORADEA ȘI REVISTĂ DE CULTURĂ RELIGIOASĂ

Redacția : Strada Academiei No. 6. Administrația : Parcul Ștefan cel Mare No. 8.	Apare la 1 și la 15 a fiecărei luni	Abonament : Exemplarul . . . . . 5 Lei Pe un an . . . . . 200 Lei
---	--	---

PARTEA OFICIALĂ

***

No. 476—1929.

Păstorul Sufletesc.

Vechiul organ bisericesc „Păstorul Sufletesc” a început să reapară la Lugoj în forma unei reviste de specială educație profesională a clerului nostru.

Când aceasta nouă revistă bisericească cu toată căldura o recomandăm atenției și sprijinului Veneratului Cler diecezan permitem ca să poată fi abonată chiar și din casele bisericești cu aceea însă, că aceasta va forma proprietatea bibliotecilor parohiale,

Oradea, 28 Februarie 1929.

No. 505—1929.

Caz de morală și pastorală de rezolvit.

În conformitate cu dispozițiunile Sinodului Diecezan din anul 1926 lăsăm tuturor preoților Noștri din pastorație și catiheților dela orice categorie de școală să rezolve următorul caz de morală-pastorală:

„Maria, cu prilejul misiunilor populare, se mărturisește unui preot și primește canon să postească o săptămână. Dar îmbolnăvindu-se, sănătatea i se sdruncină, iar medicul îi prescrie un regim care făcea cu neputință postul.

Cu durere sufletească se dușe la paroh și îl rugă să-i schimbe canonul, deoarece nu-l poate împlini pe motivul arătat mai sus. Parohul, însă, îi spuse cu gravitate, că numai acela poate schimba canonul, cine l'a și dat. Maria îngrozită că nu-și poate împlini canonul, se dușe la preotul din comuna vecină și îi spuse năcazul sufletului. Acesta o mângăie zicând, să fie liniștită, că deoarece canonul ei este cu neputință să-l îplinească, nu este obligată la nimic.

Biata femeie se zăpăci cu totul; nu mai știa ce să creadă: unul zice că nu-l poate schimba decât cel care l'a dat; altul spune că nu este obligată la nimic. Deci se hotărî să meargă deadreptul la Protopopul să-l întrebe. Întrebă și pe protopopul. Acesta îi spuse, că trebuie să facă din nou o mă-

turisire generală deoarece, fiind canonul o sentință sacramentală, numai printr'un act sacramental se poate schimba, indiferent că-l schimbă confesarul care l'a dat, sau altul.

Maria bucurându-se, se mărturisi de nou și primind deslegare i se dădu și alt canon în locul celui vechiu.

1. Se poate schimba canonul primit în mărturisire și cine îl poate schimba?

2. E nevoie de schimbare în caz că împlinirea lui a devenit cu neputință?

3. Se poate schimba și afară de scaunul mărturisirii sau numai în scaunul mărturisirii; sau eventual, numai printr'un nou act sacramental, adecă prin o nouă mărturisire?

4. Cum trebuie judecată procedura celor trei preoți?

Rezolvirile în scris se vor înainta Ordinariatului până la 1 Maiu 1929.

Oradea, 25 Februarie 1929.

No. 556—1929.

Achitarea impozitului global.

Spre cuvenită orientare și strictă acomodare atragem atențiunea Ven. Cler asupra dispoziției publicate în Circularul Nostru Nr. 1391—1918 (Vestitorul Nr. 13—14 din 1928) cu privire la achitarea impozitului global lăsând din nou tuturor preoților salarizați din partea statului, ca în luna a II-a din fiecare trimestru să trimită Oficiului Administrativ chitanța despre achitarea impozitului global pe trimestrul respectiv, căci fără prezentarea acestor chitanțe salariile nu se pot ridica dela Administrația Financiară.

În ce privește trimestrul I al anului crt. lăsăm, ca și aceia, cărora impozitul global pe anul 1929 nu li s'ar fi stabilit, să plătească în contul aceluși impozit pe trimestrul Ianuarie—Martie crt. o oareșcare sumă și chitanța să o înainteze până cel mult în 15 Martie crt.

Oradea, 25 Februarie 1929.

No. 590—1929.

Concurs la parohia Lipou.

Pentru complenirea parohiei Lipou (distr. Someș) care prin trecerea la pensiune a preotului M. On. Gheorghe Silaghi a devenit vacantă, prin aceasta publicăm concurs cu termenul de 1 Aprilie crt.

Cererile se vor înainta Ordinariatului până la termenul de mai sus.

Oradea, Șed. Cons. din 28 Februarie 1929.

No. 600—1929.

Concurs la parohia Homorodul de mijloc.

Pentru complenirea parohiei Homorodul de mijloc (distr. Codru), care în urma numirii On. Joan Clintoc la parohia Beznea a devenit vacantă, prin aceasta publicăm concurs cu termenul de 1 Aprilie crt.

Cererile se vor înainta Ordinariatului până la termenul de mai sus.

Oradea, 28 Februarie 1929

PARTEA NEOFICIALĂ

* * *

Acțiunea catolică.

În mijlocul furtunilor năpraznice pornite de avalanșa curenților sociale distructive, cari par o macabră involburare a puterilor infernului și izbită din toate părțile de ghiețării indiferentismului, cari încearcă să o zăgăzuiască, Biserica lui Cristos, ca și barca lui Noe, se luptă făcându-și mereu drum înainte către ținta pe care i-a fixat-o divinul ei Intemeietor. În noaptea rece a sufletelor încăierate în lupta pornită de cel protivnic, ea împrăștie lumină și căldură: putere de viață. Umbrele hâdoase se distramă fulgerate de razele luminii adevărate, ghiețării se sfarmă și naia lui Cristos plutește învingătoare cu Petru în frunte. „Tu ești Petru și pe această piatră voi zidi biserica mea și porțile iadului nu o vor birui pe ea...” pentru că — zice Mântuitorul — „eu cu voi sum în toate zilele până la sfârșitul veacului”.

Lupta este grea, fără îndoială; toate forțele vii ale tagmei apostolice sunt în acțiune și propovăduiesc o viguroasă concepție de viață călăuză și pentru viața aceasta și pentru cealaltă. Concepție primită moștenire dela Cel care i-a trimis și le-a zis: „Indrăzniți: eu am biruit lumea” (Ioan 16,33).

În frământările primelor veacuri ale creștinismului toată suflarea creștinească, preoți și laici, tineri și bătrâni, bărbați și femei, fără deosebire de rang, vârstă și sex, s'au înrolat în slujba învățaturii mântuitoare. Toți au mărturisit cu vorba și cu fapta aceeași credință în unul și același D-zeu, sorbind puteri nebănuite din împărțășirea cu aceleași Sf. Taine. Toți s'au dovedit fiii luminii în slujba adevărului. Și au biruit. Au spart zăgăzurile ghiețarilor păgânismului, au împrăștiat

întunericul ignoranței și al superstițiilor mitologiei popoarelor vechi. Și prin biruința lor noi ne-am luminat și ne-am încălzit la focul culturii și civilizațiunii creștine. Au biruit pentru că au luptat împreună toți, au fost una, așa cum a dorit Cristos.

În zilele noastre, însă, aceasta unitate de acțiune a slăbit, ba pe unele locuri, s'a destrămat dând puțință dușmanului să-și adune forțele întunericului și să atace cu aceeași țintă ca și în trecut, deși cu alte mijloace, crezând că fiii luminii nu mai sunt una. Văzând turma răzlețită a prins curaj.

Dar Păstorul cel bun, Urmașul lui Petru și Vicarul lui Cristos pe pământ, văzând primejdia a dat sennalul strănerii rândurilor, ca fiecare la locul său să se mântuiască pe sine și unul pe altul. Aceasta chemare se desprinde din enciclica Marelui Pontif Papa Piu XI. „Ubi arcano” din 23 Dec. 1922 prin care își arată interesul deosebit de care este animat față de așa numita: „Acțiunea catolică”.

Ce este aceasta Acțiune catolică? Definițiunea ei a dat-o însuși Papa într'o alocuțiune anterioară în felul următor: „Acțiunea catolică este participare laicilor la activitatea apostolică a Bisericii, la opera lui Isus Cristos pentru mântuirea sufletelor și întemeierea împărăției lui Dzeu în sufletul fiecărui om și în întreagă societatea omenească”.

Organizarea acesteia o socotește Prea Sf. Părinte una dintre cele dintâi datorii ale fiecărui păstor sufletesc. De aceea se adresează episcopilor din întreaga lume zicându-le: „Spuneți credincioșilor vostri laici că ei pot ajuta, în viața particulară sau în public, ca apostoli laici — bine înțeles în sub-

ordonare față de voi și preoții vosri — la răspândirea cunoașterii și a iubirii lui Cristos, câștigându-și prin aceasta titlul onorific de: „neam ales, preoție împărătească, rod sfânt, poporul dobândirii” (I. Petr. 2. 9). Cea mai strânsă unire cu Cristos și cu Noi este singura condiție pentruca munca lor sânguinoasă întru propovăduirea și întărirea împărăției lui Cristos să poată deveni un mijloc cu efect pentru restabilirea păcii universale”.

Așa dar „Acțiunea catolică” este un apostolat laic, care are în vedere nu o acțiune politică, ci una religioasă. Este, adică, vorbă de aliarea credincioșilor laici la o colaborare cu apostolatul ierarhic al Bisericii, la o muncă comună cu acesta pentru mântuirea sufletelor și întemeierea împărăției lui Cristos între oameni. Acțiunea catolică a apostolilor laici nu se mărginește numai la grija de mântuirea sufletului propriu, nici singur la acțiunea caritativă, la deprinderea iubirii aproapelui prin faptele trupești ale îndurării creștine, ci ei vor colabora cu preoții la mântuirea sufletelor.

Pe lângă aceasta scopul „Acțiunii catolice” este ca să inoculeze în toate straturile societății omenești spiritul lui Cristos. „Cu tot dreptul se poate numi „Acțiunea catolică” și o acțiune socială, deoarece scopul ei este întemeierea împărăției lui Cristos” („Quae nobis”, 13 Nov. 1928). Ca și o acțiune socială „Acțiunea catolică” aduce familiei, statului și peste tot, oamenirii cele mai mari daruri ale împărăției lui Cristos: pacea și fericirea.

Din aceste se vede că „Acțiunea catolică” este un conștient apostolat laic, care sub conducerea autorității ierarhice bisericesti se străduiește să împiedece laicizarea concepției de viață a credincioșilor, să întemeieze împărăția lui Cristos pe pământ prin reîncreștinarea societății căzută în păgânism. Sau cum se spune în Art. I. al Statutelor „Acțiunii catolice italiene”: „Acțiune catolică este unirea puterilor organizate catolice pentru întărirea, răspândirea, practicarea și apărarea principiilor catolice în viața individuală, familială și socială”.

Organizarea acestei acțiuni catolice a devenit, în cele din urmă, o preocupare de căpătenie a întregii Biserici catolice. Zorile unor începuturi se observă și la noi,

Dr. N. Flueraș.

Statul papal.

Deși actele oficiale ale acordurilor încheiate între Sfântul Scaun și guvernul italian nu se vor publica în întregime numai după ratificarea lor, guvernul italian a dat lumii unele lămuriri prin agenția Ștefani. Astfel pe baza noului acord politic încheiat între Vatican și Quirinal se creiază noul stat papal denumit: „Città del Vaticano” sub jurisdicțiunea și autoritatea absolută și exclusivă a Papei recunoscându-i-se totodată și deplina proprietate asupra teritoriului noului stat.

Un plan anexat acestui tratat fixează granițele noului stat papal, care va cuprinde, pe lângă teritoriul vechiu stăpânit până aci „cu drept de folosință” numai și teritoriul dela stânga bazilicei San-Pietro până la Viale Vaticano și Porta Cavalleggieri.

În acordul încheiat Statul italian se obligă că se va îngriji ca statul papal să fie provăzut cu toate serviciile publice. Așa se va îngriji de construirea unei linii ferate și o gară la marginea grădinilor vaticane de către „Porta-Angelica”; precum și de serviciile de poștă, telegraf radio șcl. nu numai cu statul italian, ci și cu celelalte state.

Se garantează libertatea personală a acelor care vor avea domiciliu stabil în „Città del Vaticano”, precum și a persoanelor și demnitarilor bisericesti aparținători curții papale, dar cu reședința în afară de statul papal.

În cât privește transgresiunile și delictele statul italian se obligă că va pedepsi toate delictele comise pe teritoriul statului papal; iar Sf. Scaun va extrăda statului italian pe toți delicvenții cari se vor fi refugiat pe teritoriul statului papal pentru ca să evite urmările delictelor comise pe teritoriul statului italian.

Se garantează imunitatea teritorială a bazilicilor patriarhale și a altor edificii situate pe teritoriul statului italian, dar cari aparțin Congregațiilor romane sau vor servi pentru instalarea acelor sau a altor oficii necesare administrației Sf. Scaun.

Statul italian recunoaște Sfântului Scaun dreptul de legațiune în conformitate cu dispozițiunile dreptului internațional.

Un articol special din tratat cuprinde declarația Sf. Părinte că nu se va amesteca în neînțelegerile dintre state și va rămânea departe de congresele internaționale convocate pentru aplanarea acestor litigii, afară de cazul, când cei interesați vor face apel la intervenția lui împăciuitoare. În toate aceste cazuri Sf. Scaun își rezervă dreptul de a-și afirma autoritatea sa morală. În baza acestora „Città del Vaticano” se consideră întotdeauna teritoriu neutru și inviolabil.

În sfârșit Sf. Scaun prin aceasta declară așa numita „chestiune romană” definitiv rezolvată și re-

cunoaște regatul Italiei sub dinastia de Savoia cu capitala Roma; iar Statul italian recunoaște suveranitatea Pontifiului roman ca stăpân suveran asupra noului stat papal „Città del Vaticano“.

Aceste sunt, în liniamente generale, dispozițiile acordului politic încheiat la 11 Febr. în palatul Lateran, prin care se lichidează un vechiu proces între cea mai mare autoritate morală ce există și între o putere lumească. Bindecuvântările acestui mare eveniment se vor resfrânge asupra întregii lumii creștine.

„Chestiunea romană“ deslegată.

Dr Grigorie Pop
canonic.

În sărbătoarea Madonei de Lourdes, protecția Pontificatului Roman, la orele 12, s'a semnat în Palatul Apostolic din Lateran un Tratat între Sf. Scaun și Italia, prin care „chestiunea romană“ a primit o deslegare definitivă norocoasă. Deodată cu acest Tratat s'a mai semnat și un Concordat pentru regularea situației religiunii și a Bisericii catolice în Italia, precum și o convențiune financiară pentru despăgubirile datorite Sfântului Scaun. Plenipotențiarilor înaltei părți contractante au fost: Eminența Sa cardinalul Petru Gasparri, secretarul de stat al Sf. Părinte și Excelența Sa Benito Mussolini, prim-ministrul și șeful guvernului Italiei. La actul solemn au mai asistat Ilustrisimii și Reverendisimii: Mgr. Francisc Borgongini Duca, secretar S. Congregației pentru afacerile bisericesti extraordinare, Msgr. Iosif Pizzardo, substitut al Secretarului de Stat, Ilmul prof. avocat Francisc Pacelli, jurisconsult al Sf. Scaun; din partea Italiei erau față: Excelențele lor, d. Alfred Rocco, ministrul păzitor al sigilelor, Dino Grandi, subsecretarul Ministerului de externe și Francisc Giunta, subsecretarul prezidenției consiliului de ministri. — Prin tratatul politic Italia restituie Papei din teritoriul răpit de armatele din 1870 o parte câtă a fost judecată de Sf. Părinte ca strict necesară pentru evidențierea libertății și independenței Sale, recunoscându-I-se deplină suveranitate asupra acestui mic Stat, numit „Orașul Vaticanului“ (Civitas Vaticana, Città del Vaticano). — Convențiunea financiară corespunde, deși în chip neadecvat, dreptului Sf. Scaun la o reparațiune a daunelor cauzate Lui prin supresiunea proprietăților bisericesti și spoliarea Lui de vechile state pontificale, drept pe care îl recunoscuse și însaș legea garanțiilor (Legge delle Guarentiggie) din 13 Mai 1871. — Iar Concordatul are menirea să elimineze din legislațiunea italiană toate acele dispoziții, cari sunt contrare principiilor catolice și jignitoare drepturilor religiunii și ale Bisericii, armonizându-se astfel conștiința de cetățean cu cea de catolic.

Atâta este, cât putem ști până la ratificarea acestor tratate despre conținutul lor. Dar atâta este

suficient, pentruca să ne putem da seamă de importanța epocală a acestui eveniment unic în istoria Papatului. Cred, că prin expunerea termenilor chestiunii romane, a fazelor, prin care ea a trecut, prin lămurirea concepției adevărate, care a prezidat deslegarea ei, voi face un serviciu plăcut nu numai cititorilor Vestitorului, ci prin mijlocirea lor și opiniei publice românești atât de tendențios și greșit informată de o presă superficială și unea-ori chiar ostilă.

Iată dela început principalele documente papale, cari fixează caracterul chestiunii romane și în spiritul cărora s'a ajuns în sfârșit la deslegare: *PIU IX*: alocuțiunile consistoriale „*Quibus quantisque*“ din 20 Aprile 1849 și „*Si semper antea*“ din 20 Mai 1850; Bulla „*Ad apostolicae*“ din 22 Aug. 1851; Enciclica „*Cum catholica Ecclesia*“ din 26 Martie 1860, Alocuțiunile consistoriale „*Novos et ante*“ din 28 Septembrie 1860, „*Iam dudum cernimus*“ din 18 Martie 1861, „*Maxima quidem*“ din 9 Iunie 1862, „*Syllabus*“ din 8 Dec. 1864 propoz. 75 și 76; *LEON XIII*: Enciclica „*Inscrutabili Dei Consilio*“, din 21 Aprilie 1878, Epistola către Card. Nina, din 27 Aug. 1878, Discursul către ziaristii catolici din 22 Febr. 1879, Enciclica „*Etsi Nos*“ către episcopii Italiei din 15 Febr. 1882, Epist. către card. Rampola din 15 Iunie 1887, Alocuțiunile consistoriale „*Quod nuper*“ din 30 Iunie 1889, „*Non est opus*“, din 14 Dec. 1891, Epistola către card. Rampolla din 8 Oct. 1895 din ocaziunea aniversării de 25 ani dela supresiunea statului papal; *PIU X*: Encicl. „*E supremi Apostolatus*“ din 4 Oct. 1903, Livre Blanc sur la Séparation de l'Eglise et de l'Etat en France (1905), capit. VIII și docum. XXIV—XXVII; *BENEDICT XV*: Enciclica „*Ad Beatissimi*“ din 1 Noembrie 1914, Alloc. consist. „*Nostis profecto*“ din 6 Dec. 1915, Enciclica „*Pacem Dei*“ din 23 Mai 1920; *PIU XI*: Encicl. „*Ubi arcano Dei*“ din 23 Dec. 1922.

Dintre toate aceste documente acela, care mai bine precizează „chestiunea romană“, este epistola Papei Leon XIII către card. Rampola din 15 Iunie 1887, al cărui text referitor în traducere românească este următorul: „*Autoritatea Pontificatului suprem instituită de Isus Hristos și conferită Sfântului Petru și prin el nouă urmașilor lui legitimi, Pontificii Romani chemați să continue în lume, până la sfârșitul veacurilor, misiunea răscumpărătoare a Fiului lui Dumnezeu, îmbogățită cu cele mai nobile prerogative, înzestrată cu puteri sublime, proprii și juridice, cum se cere pentru guvernarea unei adevărate și perfecte societăți nu poate prin natura sa însaș și prin voința expresă a Întemeietorului său divin stă sub vre-o putere lumească, ci din contră trebuie să se bucure de cea mai deplină libertate în exercițiul înaltelor sale funcțiuni.* — Și fiindcă de această putere supremă și de exercițiul ei liber depinde binele Bisericii întregi, a fost de cea mai mare impor-

tanță, ca independența și libertatea ei nativă să fie asigurată, garantată și apărată, dealungul veacurilor în persoana celui ce a fost investit cu ea.

Este însă de mare însemnătate să observăm, că rațiunea independenței și libertății pontificale în exercițiul ministerului apostolic câștigă o putere și mai mare și o importanță de totului deosebită, când se aplică Romei, scaunul natural al Pontificilor Romani, centrul vieții Bisericii, capitala Lumii catolice. — Aici, unde Pontificele își are reședința ordinară, de unde directivează, învață, comandă, pentruca credincioșii lumii întregi să poată cu deplină încredere și credință prestă ascultarea, credința, supunerea ce-l dătesc în conștiință aici e mai ales necesar, ca El să fie pus într'o atare situație de independență, ca libertatea sa nu numai să nu fie în cea mai mică măsură împedecată, dar să fie și evident că nu e".

După cum reiese din textul acum citat, pentru Papă „chestiunea romană” nu este o simplă revendicare a unui teritoriu, asupra căruia a exercitat putere suverană deplină până la anul 1870, iar în acest an i-a fost răpit de armatele italiene, ci este o chestiune de doctrină, de un principiu de un drept de ordin spiritual, la care Papii nu sunt liberi să renunțe ci sunt datori să-l apere, să-l mențină nealterat, neatins așa cum i-a fost încredințat de d-zeescul Intemeietor al Bisericii. Și doctrina teologică, pe care o implică „chestiunea romană” este următoarea. Pontificii Romani pentru guvernarea liberă și independentă a Bisericii universale, pentru împlinirea misiunii lor divine au nevoie de o astfel de situație în fața statelor, care să consacre în chip autentic, vizibil și indiscutabil din punctul de vedere al dreptului internațional libertatea și independența lor de orice putere lumească în exercițiul misiunii lor apostolice.

Și într'adevăr. În toate țările din lume catolicii formează un grup mai mult sau mai puțin conziderabil, perfect ierarhizat, care stă sub ascultarea spirituală a Pontificelui Roman. Pontificele Roman trebuie să reguleze toate chestiunile politico-bisericești ale Bisericii catolice din fiecare țară. Probleme grave, unde se pot ciocni exigențele legii civile cu ale legii bisericești în chestiuni, cari interesează în cel mai înalt grad viața socială și politică a fiecărui stat, așteaptă rezolvirea lor dela Pontificele Roman. Or, dacă Papa nu ar fi recunoscut juridicește și diplomaticește de Suveran, dacă ar fi supus autorității legislative, judiciare și coercitive a unui guvern, cum eră al Italiei, acest guvern ar avea un avantaj exorbitant, pe care celelalte state nu l'ar putea recunoaște și ascultarea și supunerea credincioșilor față de dispozițiuni, asupra cărora ar plană în mod permanent bănuiala influenței puterii seculare, ar fi compromisă. Nu nu se poate, ca o putere seculară să beneficieze de influențe, de mijloace de acțiune

și constrângere asupra șefului religios, care singur posedă puteri depline de a decide în afacerile bisericești în toate celelalte țări. Aceasta ar fi contra intereselor tuturor catolicilor din lume, contra libertății și demnității Pontificelui Roman în exercițiul ministerului său spiritual. De aceea din punct de vedere social, politic, juridic și internațional Papa trebuie să fie recunoscut liber de orice subordonare, de orice vazalitate față de oricare guvern.

Afară de aceasta interesele religioase ale supușilor n'ar putea să fie salvardate, dacă Papa n'ar trată chestiunile politico-religioase ale supușilor catolici cu oricare guvern *dela egal la egal*, căci altfel toată autoritatea acordurilor ar fi compromisă planând asupra lor bănuiala de înjoncțiuni primite dela respectivul guvern. În consecință, Papa, independent de orice dominațiune asupra unui teritoriu liber și independent, are ca un drept nativ egalitate juridică cu oricare altă autoritate supremă de societate perfectă, egalitate rezultând din puterea sa religioasă asupra tuturor catolicilor de pe pământ. Acest adevăr este un punct de mult câștigat de Sf. Scaun în raporturile sale cu puterile lumești și presiunea principatului temporal n'a făcut de cât să-l scoată și mai tare la iveală. De fapt niciodată puterile n'au trimis ambasade mai strălucite la vre-un Suveran, ca la Papa și nunții papali au fost conziderați în toate statele ca decanii corpurilor diplomatice, deși puterea temporală a lor încetase deja de mult. De aceea foarte la loc a spus Duclerc, președintele Consiliului Republicei franceze 10 ani după căderea puterii temporale a Papei, la 20 Noemvrie 1882: „Niciodată Franța n'a trimis ambasade la un așa Suveran cum eră Papa ca principe temporal. Ambasadele au fost trimise la Pontiful suveran, ca reprezentant al unei mare puteri... La Papa, la omul investit cu o mare putere politică au trimis și celelalte puteri politice ale Europei ambasadori. De aceea au persistat a-i trimite și după pierderea puterii temporale”. În urmăre egalitatea diplomatică a Papei cu oricare altă putere, încă este un adevăr incontestabil din punctul de vedere internațional.

Dar dacă rezumăm elementele ce le-am constat până acum, avem o absență de orice subordonare față de oricare putere lumească, egalitate juridică cu guvernele. În ordinea raporturilor internaționale însă o astfel de situație internațională se numește suveranitate, libertate și independență absolută față de oricare guvern.

În consecință principiul ce stă la baza „chestiunii romane” dreptul nativ al libertății și independenței puterii religioase supreme a Bisericii universale față de oricare guvern, drept, pe care Papatul l'a apărat în timpul celor 3 veacuri de persecuție cu sângele generos al seriei de Papi martiri, iar în timpul uzurpațiunii guvernului italian cu claustrația

voluntară ce și-au impus-o papii dela 1870 încoace, dreptul acesta nativ de suveranitate este o realitate politică, diplomatică, juridică și internațională, admisă în unanimitate de comunitatea internațională cu excepția Italiei, care-i refuză până adinea-ori recunoașterea expresă și garanția juridică.

În lumina celor spuse până acuma nu va fi greu de constatat, că „chestiunea romană” nu a fost o chestiune internațională în sensul vre-unui amestec extern, ci a fost o chestiune supranațională, dacă-i putem zice așa, adică legată de interesele religioase și juridice ce există numai între statul italian și Sf. Scaun. Tot asemenea „chestiunea romană” nu este „chestiunea puterii temporale” cum cu predelecte o prezentă francmasoneria și liberalismul pontific astfel să poată exhorta în contra Papei și a jurisdicției sale temporale a lăsa două cuvinte alărătate în problema: setea de dominație și înlocuirea religioasă, lăcomia materială și înlocuirea valorilor religioase.

Aceasta este zina de rătăcire a chestiunii române. Papa trebuie să fie liber și independent de orice guvern, luându-și aminte să și poată exercita în mod efectiv puterea sa religioasă și spirituală asupra catolicilor din toate țările.

Urmare

Spiritualizarea masselor.

Pe la începutul veacului al XIX-lea s'a pornit un curent de propagandă materialistă. Lozincă eră să se asigureze cu orice preț progresul pe teren economic și comercial-industrial. Ziaristica liberală a luptat din greu pentru reușita acestui principiu și s'au realizat și progrese, însă tot atunci pe neașteptate s'a ajuns la un alt rău, care a culminat în aceea, că unii au devenit capitaliști, iar grosul muncitorimii a ajuns la adevărată săpă de lemn. Industriașii de mijloc au sărăcit, fabricile s'au întărit și înbogăjit, iar numărul proletarilor s'a înmulțit îngrozitor!

Aici s'a ajuns cu propaganda politice materialiste, care de cele mai multe ori a venit în contradicție cu morala și principiile creștinismului. Se spunea că în creștinism nu se respectă voința liberă a individului singuratic cu toate că numai cei orbiți de ignoranță nu cunosc că singur creștinismul a respectat și respectă adevărata voință liberă a omului, pe care l-a cultivat în știință, artă, cultură și morală, făcându-l, însă, totodată responsabil între marginile legii de datoriile, ce le are față de Dumnezeu și față de aproapele.

Astăzi — strigă în gura mare — acești materialiști — că nu ne mai stăpânește Cristos, ci ne stăpânesc minunile tehnice, că astăzi conduce eco-

nomia rațională, iar comerțul și industria sunt factorii, cari pot să ferească pe om. În sensul acesta materialismul practic, alimentat de atâtea doctrine contradictorii a luat proporții îngrozitoare întru răspândirea egoismului și înmulțirea proletarilor. Lumea externă materialistă se războiește împotriva lumii interne spirituale. Avem deci în față un curent bolnăvicios de materializare a masselor, căruia trebuie să-i se opună un alt curent bun și sănătos: curentul de spiritualizare și de intensificare a vieții sufletești. Această acțiune de organizare și spiritualizare a masselor a pornit-o însăși Biserica lui Cristos. Această Biserică întotdeauna a desaprobat egoismul și capitalismul nesațos iar contra sgârceniei a luptat și luptă cu nenumărate argumente evanghelice. Pilda cu talanții din Sf. Scriptură ne îndeamnă la sîrguință și muncă cinstită. Cu talantul primit are să facă seamă atât stăpânul cât și sluga, atât economul cât și dirigătorul. Învățătura Bisericii lui Cristos conduce sufletul omnesc spre o morală și cultură mai înaltă, nobilitând mintea și inima omenească.

Însuși întemeietorul Bisericii Isus Cristos pe bândele și umilnța și-a întemeiat Îmărăția dumnezească zicând: „Eu sunt calea, adevărul și viața”. Tot cei ce vrea să vină după mine: să se lapede de sine... și să vină după mine!”

În când oamenii vor ști să urmeze pe calea arătată de Cristos Domnul și vor ști să se acomodeze principiilor creștinești, atunci se vor înălța toate și se va schimba suprafața pământului! La aceasta învoire, însă, se cere o muncă intensivă în spirit altruist, care va conduce omnimea spre idealul dorit al propășirii adevărate către un nivel mai înalt de morală și cultură.

În sensul acesta, însă, avem de luptat foarte mult. „Scriptis cripta sunt opponenda!” Puterile de bulevard trebuie înlocuite cu „Presă bună” pentru popor. Poporului să-i dăm „broșuri de propagandă” bune și ieftine. Să se știe odată, că viața fizică numai prin ceea spirituală are rost!

Iar, ca să și prospereze prin Evanghelia lui Cristos această viață spirituală e neînunjat de lipsă, mai de parte, ca între păstor și păstor să fie întotdeauna o perfectă armonie sufletească. În privința aceasta intelectualii noștri în primul rând — și peste tot toți credincioșii noștri uniți — ne-au dat un frumos exemplu în 22 Martie 1928 la Congresul uniților din Cluj. Acolo au fost reprezentanții uniților din toate unghiurile Ardealului: tineri și bătrâni, preoți și mireni. Acolo a fost Sătmarul, Aradul, Maramureșul, Bihorul, Bănatul și tot Ardealul și cu toți eram mânăți de un singur gând și de o singură grijă: grijea sufletească. Acolo cu mare însuflețire s'a hotărât și organizarea Asociației mirenilor uniți. Iată a frumoasă dovadă despre solidaritatea credin-

cișilor noștri uniți, când este vorbă de Biserica noastră unită.

Aceasta solidaritate, însă, trebuie păstrată nu numai atunci când ne amenință vre'un pericol și ne atacă fățiș Biserica și așezămintele ei sfinte, ci și atunci, când vrășmașii noștri ne atacă pela spate și se lucrează cu toate mahinațiunile contra noastră și a vieții noastre sufletești.

În solidaritatea aceasta, apoi, vom simți cu toții adevărată putere sufletească, care ne întărește și alimentează viața creștinească catolică, pe care nime și niciodată nu o va putea distruge, ci ea se va lungi și va prospera în veci!

Ioan Turdeanu.

CRONICI.

***

— **Hirotonire.** În ziua de 24 Febr. crt. a fost hirotonit într-un preot clericul absolvent al Academiei noastre teol. Teodor Pilca, care apoi a fost dispus la Deina.

— **Altar privilegiat.** Altarul principal al Bisericii catedrale rom. unite din Oradea, este declarat de către Preafericitul Părinte Papa Piu XI. de altar privilegiat așa că ori de câte ori un preot mirean sau călugăr va celebra la acest altar principal Sf. Liturghie pentru sufletul oricărui credincios repausat în iubirea lui Dumnezeu, acel suflet să dobândească din tezaurul Bisericii indulgență plenară.

Liternle Apostolice prin care altarul Bisericii noastre catedrale a fost împodobit cu acest special favor, s'au citit în Bis. catedrală în ziua de 24 Febr. după ce Înalt P. S. S. Dr. Valeriu Traian Frențiu, Episcop diecezan a lămurit credincioșii prin o miezoasă și cleră expunere a învățăturii Bis. despre indulgențe.

— **Numiri.** Preav. Ordinul diecezan a numit pe Pr. Mihai Sălăgian prof. la catedra de cant și tipic dela Academia noastră teol. pe ziua de 1 Martie 1929. Pr. Sălăgian, care de prezinte e prof. la Școala Normală rom. unită din Oradea, este un foarte apreciat cântăreț și adânc cunoscător al cântărilor noastre bisericești și al rândurilor tipiconale.

— Pr. Dr. Gh. Nagy, pref. de studii în Sem. teologie, este numit secretar al Academiei teol. rom. unite din Oradea.

— **Asociația studenților români uniți din Oradea.** Studenții români uniți dela Academia de drept din Oradea au ținut în ziua de 24 Febr. crt. adunarea generală de constituire la școala normală unită sub patronajul și prezidiul Excelenței Sale Episcopul Dr. Valeriu Traian Frențiu.

După ce Excelența Sa deschise adunarea prin o înălțătoare cuvântare, în care a arătat scopul acestei adunări, urmă șirul oratorilor reprezentanți ai

studențimii române unite din Cluj și Oradea. Au vorbit toți cu o însuflețire și convingere așa că momentele petrecute la aceasta adunare au fost o adevărată mângâiere sufletească, văzând elanul sfânt al tinerimii noastre pentru Cristos și Biserică. Mai ales a făcut o impresie de nedescris cuvântarea însuflețită pătrunsă de puterea tainică a credinței adevărate ținută de venerabilul și neobositul luptător pentru neam și lege: Dr. G. Tripon, avocat în Cluj.

Dintre studenți au vorbit cu multă convingere dnii: Al. Mișușiu preș. Asoc. stud. rom. uniți Oradea; I. Socaciu preș. Asoc. stud. rom. unit, din Cluj; E. Nuțiu, secret, gen. As. stud. din Cluj; E. Mesaros stud. din Cluj; V. Bondrea stud. lit. Cluj; I. Matei stud. în teol. Oradea; Gh. Coșarca, secret. gen. As. stud. Oradea; iar din partea intelectualilor laici din Oradea a luat cuvântul cu însuflețirea și vervea cunoscută Dl Dr. V. Gherman, medic.

Corul stud. dela Academia teol. rom. unită din Oradea au cântat mai multe cântări de colorit religios executându-le cu o precizie și putere ce te înalță și te cucerește.

Să dea Dumnezeu ca acest început să fie încununat de succese strălucite pentru oțelirea vieții studențești în focul socru al credinței adevărate și al curățeniei vieții sub scutul Sf. Biserici române unite cu Roma.

— **Trenul papal.** Ziarele aduc știrea că după încheierea acordului între Quirinal și Vatican Papa ne mai considerându-se prizonier se pregătește să părăsească Vaticanul. Se știe că dela 1870 nici un Papă n'a mai părăsit Vaticanul.

În vederea acestui scop ministerul de comunicații italian a și elaborat proiectul pentru construirea unui tren special, compus din câteva vagoane de lux asemănător cu cel al regelui Italiei. Trenul papal se va compune dintr-un salon, câteva cabine de lucru, o capătă parteră, bogat înzestrată, și un vagon suflagenet cu câteva împărțituri din care cea mai mare este rezervată Papei.

Totodată a fost aprobat proiectul pentru construirea unei gări pe teritoriul Vaticanului. Lucrările au și început și construcția va fi gata până în August a. c.

— **Imprumutul de împăcare.** Ziarul „Popolo d'Italia” comunică că suma de două miliarde de lire acordată Papei de către guvernul italian ca despăgubire, va fi realizată printr'un împrumut special lansat în Italia ca „Imprumut de împăcare”.

— **Iarși Paștile.** Se știe că chiriarii Basarabiei în frunte cu Metropolitul Gurie au protestat împotriva cârții pastorale a Sf. Sinod declarând de nevolabile sămnăturile lor puse pe ea, deoarece Sf. Sinod ar fi promis că va permite, celor cari doresc, să prăznuiască Paștile la 5 Mai. Se știe apoi că în

urma acestui protest presa a publicat un comunicat al S. Sinod prin care Basarabenilor li se permite prăznuirea Paștilor la 5 Mai.

Și acum ce să întâmplă. Față de afirmațiile presei că în România Paștile se vor prăznuji de două ori în acest an, Sf. Sinod dă spre publicare următorul comunicat: „In conformitate cu normele canonice și cu tradiția Sfintei noastre Biserici serbarea luminatului praznic al Invierii din anul în curs s'a fixat în ziua de 31 Martie. Această hotărîre s'a adus la cunoștința clerului și poporului prin cartea noastră pastorală. Dela aceasta dispoziție Sf. Sinod n'a admis și nu poate admite nici o abatere”

Față de aceasta ultimă hotărîre a Sf. Sinod Metropolitul Gurie a făcut apel adresându-se d-lui Iuliu Maniu, președintele consiliului și printr'un memoriu, Inaltei Regențe.

— **Secția Apologetică** a Reun. Sf. Maria din Oradea, — aranjează în Duminicile din 3, 10 și 17 Martie crt. ora 5 (17) la școala normală română unită conferințe religioase cu program artistic. — Duminică, în 3 Martie va vorbi Il. Sa Dr Iacob Radu prepozit. La 10 Martie Mon D. Simion Gocan, inspector școlar; iar la 17 Martie Dr Victor Gherman, medic. Onoratul public este rugat să participe la aceste conferințe de valoare mare și mai ales tineretul universitar constituit în Asociație — să binevoiască a face propagandă între intelectualii mireni să participe cât de mulți.

— **„Păstorul sufletesc”**, vechea revistă de predici din Șimleul-Silvaniei reapare la Lugoj cu programul unei reviste „de specială educație profesională a clerului în direcția popularizării științelor teologice și a unui reportaj complet asupra tot ce se întâmplă în biserica română catolică și în biserica mondială”. No. 1. este închinat jubileului Sf. Părinte. Apare bimensual având un comitet de redacție, iar Director respons. pe mult apreciatul luptător și apărător al credinței Păr. Canonic Dr Nicolae Brinzeu. Abonamentul: 200 Lei anual. Cu D-zeu înainte!

— **Cea mai mare forță morală care există pe pământ.** Sub titlul „Pacea romană.” d. Ion Darie vorbind în „Curentul” din 23 Febr. a. c. despre avantajile pecari și le-a asigurat Mussolini prin aplanarea conflictului vechiu între Vatican și Quirinal, spune între altele:

„Influența politică italiană, se va afirma de acum în toată lumea, în cele două Americi, Asia și Africa, pretutindeni unde misiunile catolice vor avea nevoie să fie protejate și apărate, și unde Italia își va da toate silințele să substituie influența Franței, altădată reprezentanta cea mai vrednică a bisericii catolice și astăzi ispașă a anticlericalismului orbeș, spumegând de câte ori vede o sutană.

Eternă, Biserica romană, n'are nici un interes să se pună sub ocrotirea vreunei puteri vremelnice

oarecare. Dar nu este exclus, ca acum, când propria sa suveranitate o face egală și pe acest plan, cu toate celelalte puteri temporale, să-și ia într'o zi dreptul de a ocupa scaunul meritat la Geneva.

Glasul Vaticanului va fi atunci mai aproape de interesele pământestii ale Italiei decât de ale Franței, spiritul etern al Bisericii romane va ocroti cu prestigiul său politica terestră a lui Mussolini. O schimbare fundamentală se va petrece chiar în echilibrul de forțe al Societății Națiunilor.

Căci este un eveniment, plin de urmări încă neprevăzute acesta: cea mai mare forță morală care există pe pământ, luându-și locul fie vremelnice, la congresul popoarelor”.

BIBLIOGRAFIE.

***

— **Istoria unui suflet.** Viața Sf. Teresa din Liseux. Traducere după autobiografia originală. Edit. Soc. „Sfânta Unire.” Blaj 1929. Prețul 100 Lei. — Este o carte binevenită pentru toate sufletele dornice de o viață mai creștinească. Cinstirea Sf. Tereza este foarte lăgită între credincioșii Bisericii noastre. In aceasta carte ei vor afla întreagă viața ideală a Sf. Teresa tradusă într'o limbă curgătoare și la înțelesul tuturor.

— **Dr. G. Fireza, Apologetică.** ed. II Lugoj 1929.

— **Isaia Marele, Dela Sate — poezii —** Tip. „Doina” Beiuș 1928. Prețul: 20 Lei.

— **Catalogul Presei din România.** Am primit noul „Catalog al Presei din România” pe anul 1929, editat de Agenția de Publicitate Rudolf Mosse S. A. din București.

— **E a V-a ediție scoasă de Agenția Rudolf Mosse** care, prin Catalogul acesta, aduce un real serviciu comerțului și industriei, cărora le dă bune îndrumări în privința publicității în ziarele și revistele din țară.

E un ajutor eficace ce se dă vieții economice a țării, fără să mai vorbim și de faptul că presa românească are un indicator al ei permanent.

Catalogul se oferă gratuit tuturor întreprinderilor principale și se poate cere dela editură: Rudolf Mosse S. A. București, Calea Victoriei 31.

HÖNIG FRIDERIC A RAD

Cea mai veche și mai mare turnătorie de clopote din România.

Fondată la anul 1840.

La comandă fabric clopote de orice mărime din cel mai curat bronz pe ru clopote pelângă gar ță mare și cu prefixar a precisă a tonurilor. Invenție proprie licențiată.

Rechizite și scaune de fer pentru clopote. Motoare electrice pentru clopotit. — Condițiuni avantajoase de plată.

